

SOLVITA LABANAUSKIENĖ

Lietuvių kalbos institutas

BŪDINGIAUSIOS SINTAKSĖS KLAIDOS

PIETŲ AUKŠTAITIJOS ABITURIENTŲ RAŠINIUOSE

ESMINIAI ŽODŽIAI: sintaksės klaidos, linksniai, prielinksniai, polinksniai, dalyviai, padalyviai, pusdalyviai, sakinių jungimas.

ĮVADAS

Lietuvių kalbos instituto Mokyklinės lituanistikos grupė tiria Lietuvos mokinių kalbą. Gavus Nacionalinio egzaminų centro leidimą, nagrinėjami du tūkstančiai 2014 metais rašytų valstybinio lietuvių kalbos ir literatūros egzamino darbų.

Sintaksės klaidos yra pavojingiausios, nes jos pakerta pačią kalbos sistemą. Joks pavienis netinkamas žodis kalbai tiek žalos nepadaro, kiek klaidinga sintaksinė konstrukcija, į kurią paprastai įeina vis kiti žodžiai (Šukys 2001: 101). Todėl tyrimui ir pasirinktos šios rūšies klaidos. Jos buvo rinktos iš 104 pietų aukštaičių (Alytaus apskrities) 2014 m. valstybinio lietuvių kalbos ir literatūros egzamino rašinių, o tolesni kitų apskričių duomenų tyrimai turėtų parodyti, ar esama kokių regioninių šių reiškinių vartosenos skirtumų. Straipsnio tikslas – išsiaiškinti būdingiausias 2014 m. Pietų Aukštaitijos abiturientų valstybinio lietuvių kalbos ir literatūros egzamino rašinių sintaksės klaidas¹. Nustatant rašinių sintaksės reiškinių taisyklingumą remtasi *Kalbos patarimuose* pateiktų įvairuojančių sintaksės reiškinių vertinimu: kalbos klaidomis laikyti vengtini ir neteiktini variantai.

Pagrindinis sintaksės objektas yra sakinytis kaip žodžių tarpusavio ryšių ir reikšminių santykių visuma (DLKG 2006: 476). Sintaksei priklauso ne tik sakinytis, tekstas, bet ir tarpinis vienetas – žodžių junginys (Sirtautas, Grenda 1988: 9). Šis mokslas apima linksnius, prielinksnius ir polinksnius, dalyvius, padalyvius bei pusdalyvius, taip pat sakinio jungimo dalykus. Straipsnyje skirstant sintaksės klaidas remiamasi įprasta sintaksės reiškinių klasifikacija, pateikiama įvairiuose norminamuosiuose leidiniuose.

1. LINKSNIŲ VARTOJIMO KLAIDOS

Iš sintaksės klaidų tirtuose abiturientų darbuose dažniausios linksnių klaidos.

¹¹ Dar žr. Aurelijos Tamulionienės straipsnį „Būdingiausios rašybos klaidos mokinių rašiniuose ir tinklaraščiuose“ šiame *Bendrinės kalbos* tome.

1.1. Viena iš didesnių **vardininko** vartojimo klaidų mokinių rašiniuose – netinkamai reiškiamas – neapibrėžtas daiktų kiekis ar daikto dalis (vietoj dalies kilmininko) su veiksmažodžiu **būti**:

Visada buvo karai, susirėmimai (= karų, susirėmimų) dėl turty, žemių, religinių pažiūrų skirtumų² (A 9)³.

1.2. Retkarčiais rašiniuose pasitaiko netaisyklingai vartojamas veiksmažodinių daiktavardžių **naudininkas** tikslui, paskirčiai reikšti. Tokie veiksmažodiniai daiktavardžiai turi būti keičiami bendratimi (su naudininku):

*Būtent jai jaučiama meilė jį daro geresniu, švelnesniu žmogumi, ugdo kilnų Mykoliuko būdą, <...> netgi skatina išsižadėti savęs, savo dvasią ir fizinę jėgą paaukoti brolio **ateities gražinimui** (= *ateičiai gražinti*) (A 44).*

1.3. Mokiniai klaidingai vartoja **galininką** neapibrėžtam daiktų kiekiui ar daikto daliai reikšti (vietoj dalies kilmininko), pvz.:

Mylėdamas kitą, žmogus gali padaryti įvairiausius dalykus (= įvairiausių dalykų), net tokius (= tokių), kurie gali atrodyti per daug drąsūs ar net kvaili, bet tai paverčia žmogų kilnia ir išskirtine asmenybe (A 38). Pastarasis turėjo itin gerus diplomatinis sugebėjimus (= gerų diplomatinių sugebėjimų), kuriuos pasitelkęs bandė sustabdyti kryžiuočių ordino puldinėjimus <...> (A 23).

Gana dažnai rašiniuose pasitaiko atvejų, kai galininkas vartojamas su tranzityviu veiksmažodžiu **suteikti**, nors reikėtų dalies kilmininko⁴, ypač, kai kalbama apie abstrakčios reikšmės dalykus, pvz.:

Taigi, meilė ne visada yra tinkamas būdas suteikti kilnumą (= kilnumo) <...> (A 12). Ši savybė suteikia žmogui ne vien laimės, džiaugsmo pojūčius (= pojūčių), bet ir pagarbos, vidinio dvasingumo ir doros (A 28).

1.4. Vartodami **įnagininką**, abiturientai kartais klysta, be reikalo pasirinkdami šį linksnį objektui reikšti su pilnį žyminčiais veiksmažodžiais, turinčiais priešdėlį *pri-*:

Ar iš tikrųjų meilė pripildo žmogaus kasdienybę kilnumu (= kilnumo) (A 20)?

Pasitaiko rašinių, kuriuose įnagininkas klaidingai vartojamas su gausą žyminčiais būdvardžiais, pvz.:

Poemoje aprašoma Lietuvos miškų praeitis, kuri buvo turtinga klestinčiais miškais, švariomis ir tvarkingomis upėmis <...> (= kai buvo gausu klestinčių miškų, švarių ir tvarkingų upių, didelių pievų) (A 20).

² Pavyzdžiuose rašinių rašybos ir skyrybos klaidos yra ištaisytos.

³ Nurodoma Alytaus apskritis ir rašinio kodas.

⁴Jonas Šukys tokius atvejus priskiria prie sunkiau nustatomų (Šukys 1998: 199).

Tiesa, kadangi būdvardis *turtingas* linksnio ryškiau nevaldo, geriau, kur galima, vartoti kitas raiškos priemones.

Kai kuriais atvejais rašiniuose daiktavardžio įnagininkas vartojamas su veiksmažodžiu *būti*, kuris vengtinas nuolatiniam būviui reikšti. Tokiu atveju jis keistinas į vardininką, pvz.:

Liudo tėvai troško, kad jų sūnus būtų kunigu (– *kunigas*) (A 10). **Būdamas** aukštos moralės **žmogumi** (– *žmogus*), *Vaižgantas parašė kūrinį, kuriame atskleista meilės istorija yra tikras kilnumo įrodymas* (A 56).

Rastas sakinys, kai mokinys vartoja įnagininką buvimo kokios nekintamos būklės reikšme. Tokiu atveju jis yra vengtinas (KP S1: 77):

Taigi, nors žmogus buvo įskaudintas mylimo žmogaus, privalo išlikti garbinga ir kilnia asmenybe (– *garbinga ir kilni asmenybė*) (A 68).

1.5. Rašiniuose dažnokai pasitaiko **vietininko** klaidų. Čia randama neteiktinų ir vengtinų vertinių, tokių kaip:

a) **eigoje**: *Meilė artimam, aplinkinių palaikymas ir užjautimas, tobulėjimo ar kūrinijos vertinimas, gyvenimo eigoje* (– *gyvenant*) *turi teikti pilnatvę* (A 41). **Kūrinio eigoje** (– *Kūrinyje*) *jis įsimyli ir apakintas meilės pamiršta viską, kas buvo gera ir tyra. Agnės meilė Tiliui – tyra, jos negali niekas sugriauti, tačiau kūrinio eigoje* (– *kūrinyje*) *Tilius palieka Agnę <...>* (A 91);

b) **pagrinde**: *Turbūt pagrinde* (= *daugiausia*) *apie meilę šnekama ir rašoma* (A 5);

c) **pasekoje**: *Mano nuomone, blogoji meilės pusė yra aistra, kurios pasekoje* (= *dėl ko*) *atsiranda neištikimybė* (A 4). *<...> meilė nesuteikia žmogaus kasdienybei kilnumo ir tai būna dažniausiai tokiais atvejais, kai meilės pasekoje* (= *dėl meilės*) *žmogus žeminamas <...>* (A 41);

d) kiti atvejai: **Ankstesniuose laikuose** (– *Ankstesniais laikais*)⁵, *kai visi gyvenantys tautiečiai turėjo būti darbštūs, atkaklūs žmonės* (A 26). *Meilė gali egzistuoti įvairiuose pavidaluose* (= *įvairiais pavidalais*), *šiuo atveju: žmogui, šeimai, tėvynei* (A 66). *Taip pat meilė į žmogaus kasdieninį gyvenimą įneša kilnumo, tačiau reikia suprasti, jog ši vertybė gali egzistuoti daugybėje įvairiausių formų* (= *gali turėti daug formų*) (A 67).

Rašiniuose dažnai piktnaudžiaujama einamuoju vidaus vietininku **vardan**. Kai kurių kalbininkų jis priskiriamas prie naujybinių prielinksnių (žr. Klimavičius 1993: 20–21). *Kalbos patarimuose* nurodoma, kad *vardan* nevartotinas tikslui, priešasčiai ar veiksmo

⁵ Laisvuosiuose kalbos stiliuose laikas gali būti nusakomas daugiskaitos vietininku, o oficialiuose – įprastesnis laiko įnagininkas (žr. Šukys 1998: 296).

pagrindui reikšti (KP S1: 124). Tai yra knyginiis tarptautinis vertinys, plg. rus. *vo imia*, angl. *in the name (of)*. Konstrukcija su *vardan* pateisinama tik dviem atvejais – žegnonėje (*Vardan Dievo tėvo*) ir himne (*Vardan tos Lietuvos*). Visais kitais atvejais keistina į *dėl, dėlei, kieno nors labui*, pvz.:

Ji verčia žmogų jaustis geresniu (= būti geresnį), atsisakyti ydų, paaukoti kažką vardan (= dėl) išrinktojo ar daryti pikta sau dėl kito laimės (A 1). Šiais laikais vyrai vardan to, kad atsisakytų (= užuot atsisakę) vienos (moters – S. L.), pasilieka vis dėlto dvi. Vieni būna priversti atsisakyti laisvės vardan (= dėl) kitų gerovės (A 10). „Altorių šešėly“ atsisakoma netikro pašaukimo vardan (= dėl) kūrybinės laisvės (A 10). Putinas savo laisvę paaukoko vardan (= dėl) tėvų noro, bet vėliai pasirinko laisvę, atsisakęs to, kas jam nebuvo miela (A 10). Įsimylėjęliai paaukoko savo gyvenimus ar gyvybes vardan (= dėl) kilnios meilės (A 56). Meilė savo šeimos nariams, artimiesiems, skatina mus aukotis vardan (= dėl) jų gerovės (A 96).

1.6. Atskirai reikia paminėti dažniausiai mokinių daromą linksnių vartojimo klaidą, kurią taisė ir Jonas Jablonskis (Jablonskis 1957: 551–672), – tai nelietuviško (slaviškojo) **būvio įnagininko vartojimas vietoj dvejybinių linksnių**. Dvejybiniais linksniais vadinamos konstrukcijos, kurias sudaro būdvardis ar būdvardiškas žodis, suderintas su pasakytu ar numanomu sakinio daiktavardžiu ar daiktavardiškuoju žodžiu. Kaip nurodo Antanas Rasimavičius, būdvardiškųjų kalbos dalių lietuvių kalboje veiksmazodis nevaldo, vadinasi, veiksmazodžiai savo valdymu negalėtų reikalauti būdvardiškosios kalbos dalies įnagininko (žr. Rasimavičius 1972: 4).

Dabartinėje lietuvių kalboje šių konstrukcijų vartojimo normos nėra tvirtos. Norint išsiaiškinti, kokių galima tikėtis vartosenos pokyčių netolimoje ateityje, panagrinėta tokių konstrukcijų vartoseną, kokio modelio būvio raiškos normos, su kokiais veiksmazodžiais atrodo silpniausios, turint galvoje ir tai, kad dabartiniai mokiniai, išskyrus kitakalbius, nebeatiria tiesioginės nei rusų, nei tuo labiau lenkų kalbos įtakos.

Daugiausia rasta atvejų, kai būdvardžių ir būdvardiškai vartojamų žodžių įnagininkas būviui reikšti vartojamas vietoj: a) vardininko; b) naudininko ir c) galininko.

1.6.1. Kalbant apie **vardininko** linksnį, tirtuose rašiniuose naudoti tokie klaidingi būvio raiškos modeliai:

a) (gali, stengiasi, turi...) būti + **kokiu**: *Abu rašytojai teigia, jog tėvynė žmogui turi būti pačia svarbiausia (= pati svarbiausia), visi ją turi mylėti ir saugoti (A 20). Visais laikais žmogus stengėsi būti doru, kilniu (= doras, kilnus) (A 36). <...> tam reikia palaikymo ir supratimo, nes jei to neturės, žmogus tiesiog nebesistengs tokiu (= toks) būti*

(A 41). Yra žmonių, kad (= kurie) dėl kitų laimės **gali** pasiaukoti ir **būti kilniu ir supratingu** (= kilnūs ir supratingi) (A 57). Dirbdamas keltuve **turi** kalbėti su svetimais žmonėmis, jiems šypsotis, **būti nuolankiu** (= nuolankus) (A 84);

b) jaučiasi + **kokiu**: Todėl **kilniu** (= kilnus) **gali jaustis** tik savyje meilės tėvynei turintis asmuo. Štuthofe niekas nejautė (= nesijautė) ir net **negalėjo jaustis laisvu** (= laisvas) (A 70). Tik prisiminimais grįždamas į jaunystę, atgal į savo gimtą kraštą, **pasijausdavo laisvu ir laimingu** (= laisvas ir laimingas) (A 70);

c) išlieka + **kokiu**: Visų pirma, norėčiau parašyti, kad ir kiek prisiminimų gyvuoja žmogaus viduje, **svarbiausiais** (= svarbiausi) visada **išliks** tie, kurie kelia šypseną iki ausų <...> (A 74).

d) (ne)tampa + **kokiu**: Šis poelgis pasako, kad net ir didžiausi viliokliai įsimylėję **gali tapti kilniais ir garbingais** (= kilnūs ir garbingi) (A 103).

Duomenys rodo, kad rečiau abiturientai klysta vardinei tarinio daliai parinkdami būdvardiškąjį įnagininką, kai greta bendratimi pasakyto veiksmožodžio **būti** eina veiksmožodžiai **gali, stengiasi, turi**.

Dažniau klystama, kai tarinio jungtimi eina (a) tapsmo veiksmožodžiai, (b) iš dalies jiems artimas veiksmožodis **išlikti** ar c) įvairūs jausenos veiksmožodžiai, pvz.:

a) *Todėl kasdienybės darbai atrodo visai nesunkūs, o kaip tik lengvi, nes meilės dėka **tampi kilniu** (= kilnus) ir kasdieniškams darbams atiduodi visą save <...> (A 28). Šis, nors ir labai išgyvena, kenčia, tačiau **netampa kerštingu, žiauriu** (= kerštingas, žiaurus) (A 42). Kilnumas – vis rečiau vartojamas žodis ir sutinkama (= ryški) būdo savybė, o meilė – pagrindinė, vis dar didelę vertę turinti priežastis, dėl kurios žmonės **nori tapti geresniais, kilnesniais** (= geresni, kilnesni) <...> (A 44). <...> mes galime ne tik pasikeisti, **tapti kitokiais** (= kitokie), nei buvome anksčiau, bet ir užsibrėžti ir siekti naujų tikslų (A 45). Neretai žmonės **tampa visiškai neatpažįstamais** (= neatpažįstami), juk noras įtikti ir patikti kitam žmogui gali padaryti daug ir nuostabių dalykų (A 55). Todėl žmogus, su meilės pagalba (= įsimylėjęs žmogus), **atrodęs savu** (= savas), **tampa kilnesniu** (= kilnesnis), nei buvo iki šiol (A 67). Žmogų slėgė ir slėgs tam tikri nemalonumai, bet jis juos įveikęs **taps tik stipresniu** (= stipresnis) (A 85). Visų pirma, meilė žmones veikia teigiamai – jie **tampa kilnesniais, švelnesniais ir laimingesniais** (= kilnesni, švelnesni, laimingesni) (A 85). Taigi, asmuo, palikęs tėvynę, siekia išsivaduoti iš sielos kančių, **tapti laisvu** (= laisvas) svetimame krašte, atsiribojant (= atsiribodamas) nuo vis dar atmintyje išlikusių gyvų prisiminimų (A 88). Taigi, asmuo, palikęs tėvynę, siekia išsivaduoti iš sielos kančių, **tapti laisvu** (= laisvas) svetimame krašte (A 88);*

b) *Kad ir kiek begalė prisiminimų gyuoja žmogaus viduje, svarbiausiais (= svarbiausi) visada išliks tie, kurie sukelia šypseną iki ausų (A 74). Nuolat paskendęs praeitose gyvenimo akimirkose, sugebėjo išsaugoti savo tautiškumą, vertybės, išlikti atspariu (= atsparus) (A 84);*

c) *Kilniu (= Kilnus) gali jaustis tik savyje meilės tėvynei turintis asmuo (A 67). Štuthofe niekas nesijautė ir net negalėjo jaustis laisvu (= laisvas) (A 70).*

Nustatyta, jog nenorminiai atvejai, kai būdvardžių ar būdvardiškai vartojamų žodžių įnagininkas būviui reikšti vartojamas vietoj vardininko, tirtuose rašiniuose sudaro apie 33 proc. visų dvejetainių linksnių klaidų.

1.6.2. Kitas atvejis, kai slaviškasis būvio įnagininkas mokinių vartojamas vietoj **naudininko**. Rastos tokios klaidingai vartojamos konstrukcijos:

a) būti + **kokiu**: *Šis tautos šviesuolis savo gerais darbais parodė savo meilę tėvynei, kuri suteikė jam galimybių būti kilniu (= kilniam) kasdieniniame gyvenime (A 12). <...> meilė ne tik neleidžia moteriai būti laiminga (= laimingai), tačiau paverčia gyvenimą sumaištimi (A 12). Tokioje situacijoje meilės suteiktą kilnumą paslėps patyčios, o vėliau net ir norą tokiu (= tokiam) būti (A 41). Taigi, meilė išryškina žmogaus gerąsias savybes ir padeda žmogui būti geresniu (= geresniam) (A 47). Būti kilniu (= kilniam), reiškia besąlygiškai aukoti save ir gerovę, ne tik savo (A 86);*

b) ((ne)leisti) jaustis + **kokiu**: *Laikas, praleistas kartu, suteikia drąsos žengti pirmyn, leidžia jaustis pakylėtu (= pakylėtam) (A1). Taigi, Mykoliukas jaučiasi nepilnavertis (= nevisavertis), niekam tikęs, o visų svarbiausia – niekieno nemylimas, o tai iš dalies ir neleidžia jam pačiam jaustis kilniu (= kilniam) (A 37). Tai leidžia jaustis kilnesniu (= kilnesniam) už tuos, kurie nieko nejaučia savo tautai yra kuriems tauta yra nieko verta (A 50);*

c) išlikti + **kokiu**: *Šio jausmo galia yra neaprepiama, nes ji suteikia jėgų išgyventi ir išlikti kilniu (= kilniam) (A 18). Netgi vienpusė meilė žmogui padeda išlikti doru (= doram) ir kilnios sielos (A 47). Žinojimas, jog pasielgus (= pasielgęs) galbūt neteisingai, bet nepiktavališkai, būsi suprastas mylimojo, leidžia žmogui išlikti stipriu (= stipriam) (A 56);*

d) tapti + **kokiu**: *Būtent toks elgesys mums padės apdairiai išsirinkti meilės objektą, nes tik tinkamai pasirinkus, galima atskleisti visas teigiamas savybes ir galiausiai – tapti kilniu (= kilniam) (A 44). Taigi, galiu daryti išvadą, kad pasiaukojimas dėl artimų žmonių ir meilė jiems padeda tapti kilniu (= kilniam) (A 51).*

Tokiuose sakiniuose būdvardis ar būdvardiškasis žodis gimine, skaičiumi ir linksniu turi būti derinamas su papildiniu einančiu naudininku, tačiau dažnai tas papildinys būna tik numanomas.

Bene daugiausia rasta sakinių, kuriuose netaisyklingai vartojamas įnagininkas šalia veiksmožodžio *jaustis*, pvz.:

Tai leidžia jaustis kilnesniu (= kilnesniam) už tuos, kurie nieko nejaučia savo tautai (A 31). Jos širdyje užgimęs jausmas leidžia jaustis laimingu (= laimingam) ne tik pačiam, bet ir daryti laimingais (= laimingus) kitus (A 39). Tačiau atsidavimas bei pagarba yra tai, kas leidžia jaustis doru bei tinkamu (= doram ir tinkamam) (A 104).

Nenorminiai dvejetainių linksnių atvejai abiturientų rašiniuose, kai būdvardžių ar būdvardiškai vartojamų žodžių įnagininkas būviui reikšti vartojamas vietoj naudininko, sudaro apie 27 proc.

1.6.3. **Dvejetainį galininką** sudaro sudurtinio tarinio vardinės dalies ir papildinio galininkai. Papildinio galininko reikalauja tarinio jungtis – galininkinis veiksmožodis (Tolutienė 1967: 48). Dvejetainis galininkas lietuvių kalboje nuo seno gyva konstrukcija, tačiau, kaip rodo tyrimo duomenys, moksleiviams nepavyksta su papildiniu suderinti būdvardžio, kuriuo reiškiamas vardinė tarinio dalis. Pagrindinis rašiniuose klaidingai vartojamo dvejetainio galininko sintaksinis modelis yra: (pa)daryti + **koku**, pvz.:

Dėl to jis nėra vadinamas savanaudžiu nieku, kuris, būdamas nelaimingas, nelaimingu (= nelaimingą) daro ir kitą (A 1). Meilė kasdienišką žmogaus gyvenimą padaro tauresniu (= tauresnį). Meilė mus daro geresniais (= geresnius), verčia jaustis ypatingai (A 2). Šis jausmas priverčia žmogų džiaugtis ar liūdėti, gyvenimą padaro gražiu ir šviesiu (= gražų ir šviesų) (A 7). Be visa ko, ji praskaidrina mūsų gyvenimus, žmogų daro laimingesniu ir geresniu (= laimingesnį ir geresnį) (A 13). Taigi meilė žmogų daro geresniu ir kilnesniu (= geresnį ir kilnesnį) (A 28). <...> Daugelis rašytojų moko, kad meilė iš pagrindų pakeičia žmogaus gyvenimą, padaro jį laimingesniu (= laimingesnį) ir išmoko jį elgtis kilniai <...> (A 28). Meilė šiems vaikams bei meilė Severjai darė jį laimingu, kilniu, geru (= laimingą, kilnų, gerą) (A 33). Taigi, meilė suteikia žmogaus kasdienybei kilnumo, nes meilė daro žmogų geresniu ir rūpestingesniu (= geresnį ir rūpestingesnį), o kilnumas iš šių dalykų ir susideda (A 33). Meilė, mano manymu, žmogaus gyvenimą gali padaryti kilniu, išskirtiniu, pilnaverčiu (= kilnų, išskirtinį, pilnavertį) (A 38). Meilė Severijai Mykoliuko gyvenimą įprasmino, padarė jį gražesniu (= gražesnį) (A 38). Taigi apibendrinant galima teigti, kad meilė kasdienišką žmogaus gyvenimą ir jį patį padaro tauresniu (= tauresnį) ir suteikia kilnumo (A 54). Ji žmogų daro kilnesniu ir sąžiningesniu (= kilnesnį ir sąžiningesnį) (A 59). Iš to galima spręsti, jog aukojimasis dėl artimųjų daro mus labiau žmogiškais bei kilnesniais (= žmogiškesnius bei kilnesnius) (A 67). Meilė vis dėlto suteikia

žmogaus kasdienybei kilnumo, nesvarbu, ką jis mylėtų, bet moralė **padaro** įprastą kasdienybę **kilnesne** (= *kilnesnę*) (A 92).

Pasak Prano Kniūkštos, vis dėlto pasitaiko atvejų, kai ir galininkas ne visada limpa, ir naudininkas netinka, o įnagininkas – klaida (žr. Kniūkšta 1983: 37). Tokiais atvejais geriausia rinktis kitos raiškos priemonę (šalutinis sakinys, išplėstine aplinkybė ir pan.). Knygiški ir negyvi sakiniai kuriami su veiksmažodžiais a) *mokyti*, b) *skatinti*, c) *versti*, pvz.:

a) *Taigi meilė ne visada būna laiminga, tačiau moko žmogų būti geresniu* <...> (= *geresnį / moko gerumo*). *Taigi kartais meilė, nors ir nelaiminga, tačiau moko žmogų būti stipriu, atlaidžiu* (= *stiprybės, atlaidumo*), *susitaikyti su praradimais, neprarasti dorų vertybių* <...> (A 42). *Meilė šeimai moko būti pagarbiu, tolerantišku* (= *pagarbų, tolerantišką / pagarbos, tolerantiškumo*), *leidžia suprasti, kad darni šeima yra viena iš didžiausių vertybių* (A 68);

b) *Toks darbas, pasiaukojimas gimtojo krašto labai skatino partizanus kovoti, išlikti oriais* (= *orius / elgtis oriai*), *nepasiduoti* (A 90). *Asmens jausmai ir išgyvenimai gali išugdyti daug teigiamų ir neigiamų charakterio savybių, pavyzdžiui, laimė ir džiaugsmas paskatina būti nuoširdžiu* (= *nuoširdumą*), *o pyktis ar pavydas priverčia veidmainiauti* (A 90);

c) *Tyra meilė, trukusi vos savaitę, užvaldo pagrindinio veikėjo mintis, verčia jį būti kitokiu* (= *kitokį / verčia keistis*) <...> (A 1).

1.6.4. Visai reta atvejų, kai mokiniai nesugeba pavartoti **dvejybinio kilmininko** (paprastai su neigiamuoju veiksmažodžiu):

Dauguma, kurie myli nuoširdžiai, nesistengia sugriauti žmogaus asmeninės laimės, nedaro jų nelaimingais (= *nelaimingų*), *nesiima keršto* (A 68).

Nenorminių dvejybinių linksnių atvejų, kai būdvardžių ar būdvardiškai vartojamų žodžių įnagininkas būviui reikšti klaidingai vartojamas vietoj galininko, mokinių rašiniuose rasta apie 27 proc., vietoj kilmininko – 2 proc.

1.6.5. Pasitaiko atvejų (hipernormalizmų), kai moksleiviai persistengia be reikalo pavartodami dvejybinių linksnių, pvz., su virtimo reikšmės veiksmažodžiu **virsti** ir jo vediniais:

Kita vertus, žvilgtelėjimai į praeitį paverčia gyvenimą lengvesnį (= *paverčia gyvenimą lengvesniu*), *kokiu žmogumi reikia būti* (A 8). *Būtent šios savybės visais laikais padeda žmogui atskleisti savo gerąją pusę, savo talentą ar padeda suprasti pačius svarbiausius*

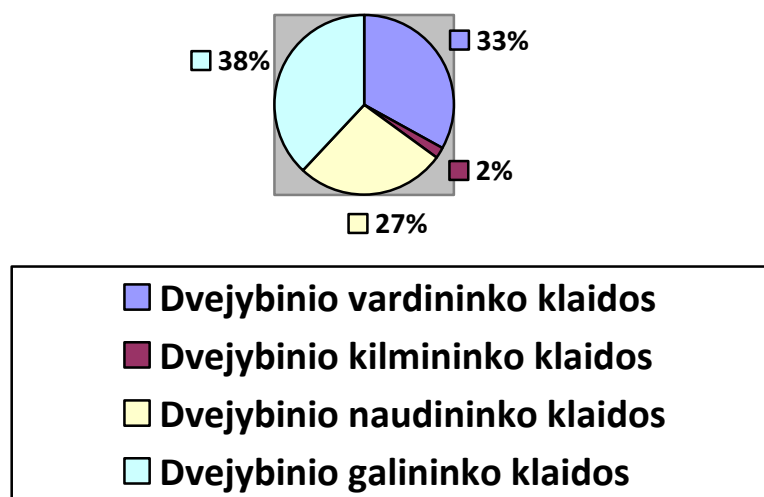
dalykus, **paverčia gyvenimą įdomesnį** (= įdomesniu) (A 25). *Pasiaukodama asmenybės siela virsta tauresnė ir kilnesnė* (= tauresne ir kilnesne) (A 63).

Kad mokiniai ne iki galo supranta būvio raišką, aiškėja iš tame pačiame rašinyje pateikiamų taisyklingų ir netaisyklingų variantų, pvz.:

<...> *tik meilė, kurią jis patiria kasdien, leidžia jam išlikti kilniam, padoriam, besistengiančiam ir trokštančiam pradžiuginti kitus.* <...> *Apibendrinama galėčiau pasakyti, kad šis pasaulis be meilės būtų niūrus ir liūdnas, juk būtent jos dėka (= dėl jos) žmogus randa jėgų keistis, nuveikti kažką gero ir, žinoma, tapti geresniu* (= geresnis) (A 34).

Manau, kad labai svarbu savo ir kitų atžvilgiu išlikti garbingam, pavyzdingam bei kilniam. <...>. *Šis ryšys skatina žmones tapti bent truputį geresniais, humaniškesniais bei rūpestingesniais* (= geresnius, humaniškesnius bei rūpestingesnius) (A 36).

Taigi, ir mokinių kalbos pavyzdžiai akivaizdžiai rodo, kad tarinio įnagininkas skverbiasi į senųjų dvejybinių linksnių konstrukcijas (žr. 1 pav.).

1 PAV. Dvejybinių linksnių klaidų dažnumas (procentais)

1.6.6. Pasak Vytauto Ambrazo, dvejybiniai linksniai yra viena iš ryškiausių senovinių sakinio ypatybių, kurią lietuvių kalba išlaikė iki istorinių laikų, kai kuriais atvejais – iki dabarties (žr. Ambrazas 2006: 280). Latvių kalboje taip pat iki šiol irgi yra išlikusios tokios būvio raiškos konstrukcijos. O slavų kalbose vartojamas tik įnagininkas (žr. 1 lentelę). Tiesa, latvių kalbininkas Janis Endzelynas (Jānis Endzelīns) manė, kad tarinio įnagininkas esąs baltų ir slavų kalbų reiškinys (žr. Endzelīns III 2: 456).

1 LENTELĖ. Būvio raiška baltų ir slavų kalbose

Lietuvių kalba	Latvių kalba ⁶	Rusų kalba	Lenkų kalba ⁷
<i>stengėsi būti</i> sąžiningas (vard.)	<i>centās būt godīgs</i> (vard.)	<i>пытался быть</i> <i>честным</i> (įnag.)	<i>staral się być</i> <i>uczciwym</i> (įnag.)
<i>jaustis laimingam</i> (naud.)	<i>justies laimīgam</i> (naud.)	<i>чувствовать себя</i> <i>счастливым</i> (įnag.)	<i>czuć się szczęśliwym</i> (įnag.)
<i>daru ypatingą</i> (gal.)	<i>padara īpašu</i> (gal.)	<i>делает особенным</i> (įnag.)	<i>czyni wyjątkowym</i> (įnag.)

Remiantis abiturientų rašinių tyrimo duomenimis, iš linksnių vartojimo ydų dažnumu išsiskiria dvejetainių linksnių klaidos. Vadinasi, reikia ieškoti veiksmingesnių metodų, kaip mokyti moksleivius, kad šios senovinės baltiškiosios konstrukcijos būtų išlaikytos.

2. DALYVIŲ, PADALYVIŲ IR PUSDALYVIŲ VARTOJIMO KLAIDOS

Kaip pastebėta, moksleiviai rašiniuose neapdairiai vartoja:

a) veikiančios rūšies būtojo kartinio laiko **dalyvius**, kai reikia reikšti lygia greta su tarinio veiksmu vykstantį veiksmą, pvz.:

Jis parodo kilnų poelgį pasirinkęs (= pasirinkdamas) vieną moterį (A 5). Moterys priimdavo inteligentą-vaikatą į savo namus galbūt pasitelkę (= pasitelkdamos) išmonę (A 24). Šis rašytojas, bijojęs (= bijodamas) rusų represijų, privalėjo palikti savo gimtąsias žemes (A 60);

b) **padalyvius**, kurie negali reikšti šalutinio to paties veikėjo atliekamo veiksmo (tokių sakinių rasta daugiausia), pvz.:

Nenuostabu, kad neretai žmonės stengiasi pabėgti nuo pasaulio tikrovės, pasitelkiant (= pasitelkdami) prisiminimus (A 8). Taigi, netikėta meilė mūsų kasdieninį ir, atrodo, teisingą gyvenimo kelią gali apversti aukštyn kojom ir pakreipti tinkama linkme, verčiant (= versdama) mus elgtis kilniai ir teisingai (A9). Pagrindinis veikėjas ryžtasi matyti mylimąją tik iš tolo, nebandant (= nebandydamas) prie jos prisiartinti kaip anksčiau (A 13). Taigi, gyvenime reikia mokėti paleisti tai, kas tau brangu ir artima, nes gyvenant (= gyvendamas) vien atsiminimais sotus nebūsi (A 14). Žvelgiant (= Žvelgdami) į viršų matome mėlyname

⁶ Remtasi *Latvių kalbos gramatika* (LVG 2013), latvių kalbininkės Ilzės Luokmanės (Ilze Lokmane) straipsniu „Datīvs latviešu valodas sintaktiskajā sistēmā“.

⁷ Dėkoju kolegei dr. Astai Leskauskaitei už suteiktą pagalbą verčiant į lenkų kalbą.

dangaus fone praskrendantį paukštelį (A 17). Tokį siaubą patyręs žmogus jį prisimena ilgą laiko tarpą, nes **atsidūrus** (= atsidūręs) tokiose situacijose **asmuo** praranda savo tikėjimą, pažiūras ir **išsiugdo** naujas vertybes, kurios išlieka visam gyvenimui (A 45). Viską **apibendrinant** (= apibendrinama), **norėčiau pasakyti**, jog žmogus tikrai turi gerą atminties dovaną, <...> (A 53). Dažnai tik **išsiskyrus ir netekus** (= išsiskyrę ir netekę) žmogaus **suprantame**, kad be jo negalime gyventi (A 89);

c) **pusdalyvius**, kai jie netinka nusakyti aplinkybės veiksmui, kuris vyksta ne tuo metu, kaip tarinio veiksmas, pvz.:

Suprasdamas savo ir Monikos romano pasekmes, iš meilės jai **užstoja** moterį, taip **išgelbėdamas** (= užstoja moterį ir išgelbėja) ją nuo mirties <....> (A 1). Taigi Baranauskas moralizuoja, kad kiekvienas **turi kurti** tėvynės vaizdą, ją **saugodamas ir mylėdamas** (= saugoti ir mylėti) (A 20). Apibendrinama norėčiau pasakyti, jog meilės jausmas **keičia** žmogaus kasdieninį gyvenimą, tačiau **taip sukurdamas** (= ir sukuria) naują (A 63).

Dažniausiai rašiniuose netinkamai vartojami esamojo laiko padalyviai.

3. PRIELINKSNIŲ IR POLINKSNIŲ VARTOJIMO KLAIDOS

Rašiniuose dažniausiai mokinių netaisyklingai vartojami trys prielinksniai: **pas**, **prieš**, **virš**.

Mokiniai klysta vartodami prielinksnį *pas* priklausymui, nuosavybei, turėjimui žymėti (šios klaidos šaltinis – kaimynų slavų kalbos):

Jausmai, manau, pas visus (= visų) jie yra skirtingi (A 5).

Pradedant kalbėti apie Mykoliuką, jis dirbo pas savo šeimos šeimą (= brolio šeimoje) (A 29).

Rašiniuose pasitaiko sakinių su nevykusiai pavartota prielinksnio *prieš* konstrukcija objektui nusakyti:

<...> svarbu išlikti žmogumi ne tik **prieš save** (= sau), bet ir **prieš kitus** (= kitiems) (A 12).

Tai tarsi valdovo pralaimėjimas prieš savo tautą (= savo tautai) ir **prieš patį save** (= sau), nes žmoniškumas prarastas galutinai (A 36).

Viename darbe abiturientas pavartojo prielinksnį *virš*, kuris yra vengtinas, kai kalbama apie kokios sumos viršijimą:

Žinoma, jog tą dieną žuvo 13 žmonių ir sužalota virš penkių šimtų (– daugiau kaip penki šimtai) (A 30).

Dažniau klystama vartojant polinksnius ar jiems artimus įnagininkus. Pastebėta, kad netaisyklingai abiturientų vartojami polinksniai **dėka** ir **(su) pagalba**, pvz.:

Proto dėka (= *Protaudami / Mąstydami*), *mes gerai apsvarstome, pasirenkame geriausią išėjties variantą* (A 4). *Mano nuomone, žmogaus meilė tautai, valstybei bei religijai išskiria jį iš kitų, uždeda savotišką kaukę, kurios dėka* (= *su kuria*) *žmogus tampa patriotu, negalinčiu pakęsti melo, nužmogėjimo bei pavojaus valstybingumui* (A 36). *Romane „Miškais ateina ruduo“ jis vaizduoja meilės trikampį, kurio dėka* (= *dėl kurio*) *veikėjų gyvenimas bent trumpam nušvinta naujai* (A 62). *Šiuolaikinės visuomenės brukamų normų dėka* (= *Dėl šiuolaikinės visuomenės brukamų normų*) *ši specialybė tapo labai sumenkinta* (A 84).

Rašiniuose netaisyklingai vartojamas polinksniškai vartojamas *pagalba* priemonei reikšti, tokiai atvejais jis keistinas priemonės įnagininku **su kuo** ar kita konstrukcija, pvz.:

Todėl aš manau, kad nereikia bijoti prisiminimų, nes jų pagalba (= *prisimindami*) *mes galime ne tik pasikeisti <...>* (A 45). *Šį ginklą buvo puikiai įvaldęs, nuostabiai mokėjo su jo pagalba* (= *juo*) *skleisti laisvės idėjas žmonėms* (A 67). *Meilė – tai jausmas, kurio pagalba* (= *kuriuo; kurio padedamas*) *žmogus gali nugalėti net ligą, padėti likimo nuskriaustam asmeniui ar tiesiog pratirtinti ir suteikti kasdienybei kilnumo ir taurumo jausmą* (A 93).

Rašiniuose randama ir sakinių su *atžvilgiu*, kuris vartojamas polinksnio reikšme. Vienų kalbininkų jis vadinamas apstabarėjusia įnagininko forma (žr. Akelaitis 2005: 71), kitų – tikslinamuoju įnagininku (žr. Šukys 1998: 557). Dalis tokių atžvilgio įnagininkų lietuvių kalbai yra tinkami, tačiau kai *atžvilgiu* sakinį tik išpučia, apsunkina, stilistiškai, keistinas visas sakinytis arba jo dalis, pvz.:

Gyvenime susidūrus (= *susidūrę*) *su aistra, tikrąja meile žmonės tampa akli blogų dalykų atžvilgiu* (= *nepastebi blogų dalykų*) (A 1). *Taigi, meilė žmogų padaro aklą kito žmogaus jausmų atžvilgiu* (= *Taigi, meilė žmogų apakina ir neleidžia pastebėti kito žmogaus jausmų*) (A 90).

Tyrimo duomenys rodo, kad prielinksnių vartojimo klaidų moksleivių darbuose nėra daug. Dažniau klystama vartojant polinksnius.

4. SAKINIO DALIŲ IR SAKINIŲ JUNGIMO KLAIDOS

Pietų Aukštaitijos abiturientų darbuose šios grupės klaidų rasta mažiausiai. Rašiniuose mokiniai šalutiniams laiko sakiniams jungti klaidingai vartoja jungtukus, dalelytes, įvairias žodžių samplaikas.

Netinkamai pavartojamas jungtukas **kaip** – jis yra vengtinas laiko šalutiniams sakiniams jungti, todėl taisoma į *kai* (žr. KP 2009: 30):

Net neabejoju, kad esame girdėję didžiųjų „Titaniko“ meilės istorijų, kuri yra labai sukrečianti ir įrodanti, kad tikra meilė nemiršta, net ir tada, kaip (– kai) jos netenki (A 15). Tačiau visada ateina laikas, kaip (– kai) turime atsisveikinti arba netekti artimo žmogaus (A 22) Jis savo asmenybės laisvę pajautė tada, kaip (– kai) pasirinko sau patinkantį dalyką – tai kūrybos pomėgį (A 83).

Darbuose pasitaikė ir verstinis, su asmenuojamąja veiksmažodžio forma neteiktinas vartoti pasakymas **vietoj to, kad** nuolaidai reikšti:

Vietoj to, kad sulauktų (= Užuoat sulaukęs) iš jų bent kažkiek pagarbos, meilės ar šilumos, jis negauna nieko (A 37).

Sakinio dalims jungti mokiniai pasirenka ir netinkamas raiškos priemones, pvz., samplaiką *o taip pat*, nevartotiną vienuarūšems sakiniams ir sakinių dėmenims pridurti (KP 2009: 37): *Kūriniuose „Lietuva, brangi“, „Kur bėga Šešupė“ poetas teigia, kad kovotojai už Lietuvą yra didvyriai, o taip pat (= taip pat / be to) prisimena ir Vytauto pulkus (A 73); dalelytę taipogi, neteiktiną bendrinei kalbai (DŽ_e): Žmonės, kurie išeina anapilin, išlieka mūsų prisiminimuose, taipogi (= taip pat) amžinai (A 30).*

Pasitaiko neaiškių atvejų, kai kalbos norma pritaikoma ne ten arba ne taip, kaip reikia, tokiu atveju sakinytis yra ydingas dėl netinkamo jungtuko, pvz.:

Taip yra todėl, nes (= kad) visa visuomenė yra drastiškai nusistačiusi prieš tokius asmenis. (A23). Taip yra todėl, nes (= kad) žmonės yra savanaudžiai, kurie negalvoja apie kitą žmogų, galvoja tik apie tai, kaip jie kažko netenka <...> (A 41).

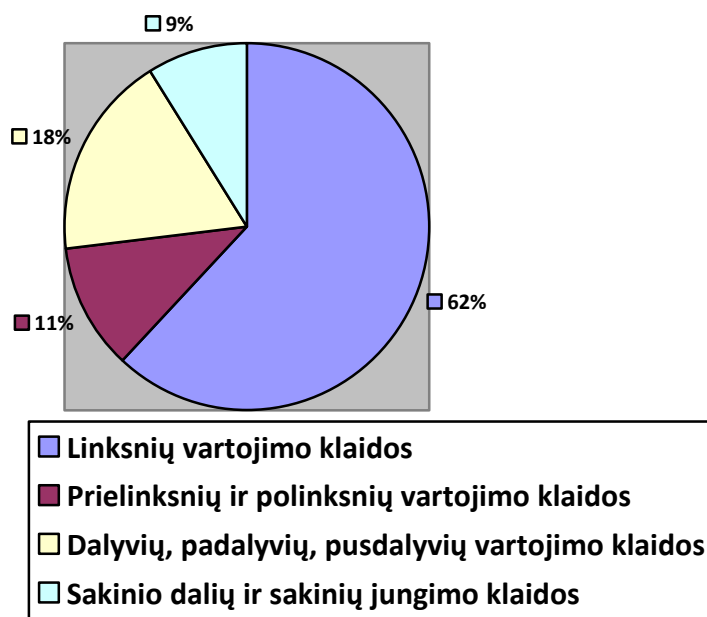
Kalbos normos pažeidžiamos sakiniuose, kurie prasideda jungtuku *nes* – negalima be aiškios stilistinės motyvacijos sudėtinio sakinio dėmenis skaidyti ir pateikti kaip atskirus, pvz.:

Kitos svarbios Maironio eilėraščių tematikos yra aprašyti tėvynės, gamtos grožį. Nes (= grožį, nes) kaip ir kiekvieno romantiko bruožas, ramybės ir įkvėpimo ieškoti gamtoje (A 20). Dažnai meilė gali mums gyvenime palikti didžiulį nuoskaudų ir blogų prisiminimų. Nes (= prisiminimų, nes) ne visada meilė būna tokia lengva ir nuostabi bei ranka pasiekama (A59).

Rastas vienas sakinytis, kuriame jungtukas *ir* vartojamas stiprinamosiose konstrukcijose su kartojamomis dalelytėmis:

Jie atspindi tai, kad žmogaus pasąmonėje visada išliks tai, ko nebėra ir kas nesugrįš: ar tai būtų meilė, vaikystė, o gal tėvynė, bet žmogus visada į juos sugrįš prisiminimais vėl ir vėl (= vėl / vis / dar kartą).

Apibendrinant pasakytina, kad rašiniuose dažniausiai netinkamai vartojami sudėtinių sakinių jungtukai ir jungiamieji žodžiai.

2 PAV. Sintaksės klaidų dažnumas (procentais) Alytaus apskrities abiturientų darbuose

Paminėtina, kad Alytaus apskrities abiturientų rašiniuose iš viso visų linksnių klaidos sudaro apie 62 proc. visų rastų sintaksės klaidų, o iš jų maždaug 40 proc. yra dvejetainių linksnių klaidos. Duomenys rodo, jog kita aktuali klaidų kategorija yra veiksmožodžio formų – dalyvio, padalyvio ir pusedalyvio – vartojimas (apie 18 proc.). Mažiau klystama vartojant prielinksnius ir polinksnius (apie 11 proc.) bei jungiant sakinius ar sakinių dalis (apie 9 proc.).

IŠVADOS

1. Iš sintaksės klaidų Pietų Aukštaitijos abiturientų rašiniuose vyrauja linksnių vartojimo klaidos. Didelę linksnių vartojimo klaidų grupę sudaro įnagininkas, kuriuo be reikalo keičiamas dvejetainių linksnių antrasis dėmuo. Galbūt tai atsirado ne tik dėl slavų kalbų įtakos, bet ir dėl analogijos su daiktavardžiais. Pavojingiausi veiksmožodžiai, su kuriais daugiausia rasta nenorminių būvio raiškos atvejų, yra **būti**, **išlikti**, **jaustis**, **laikyti**, **(pa)daryti**, **tapti**. Todėl reikia ieškoti tokios vartosenos priežasčių, taip pat veiksmingesnių metodų, kaip mokyti dvejetainių linksnių, kad šios normos būtų išlaikytos. Tirtuose rašiniuose nerasta sakinių su klaidingai vartojamu kilmininku.

2. Antra sintaksės klaidų grupė – netinkamas dalyvių, padalyvių ir pusedalyvių vartojimas. Bene daugiausia sintaksės klaidų daroma netinkamai pasirenkant padalyvius, kai asmeniniuose sakiniuose ir pagrindinį, ir šalutinį veiksmažodį atlieka tas pats veikėjas.

3. Trečią sintaksės klaidų grupę sudaro netinkamas prielinksnių ir polinksnių vartojimas. Dažniausiai netaisyklingai vartojami prielinksniai **pas**, **prieš**, **virš**. Iš netaisyklingos polinksniškos vartosenos išsiskiria konstrukcijos su **dėka**, **(su) pagalba** ir **atžvilgiu**.

4. Rečiau rašiniuose klystama jungiant sakinio dalis ir sakinius – dažniausiai abiturientai netinkamai vartoja sudėtinių sakinių jungtukus ir jungiamuosius žodžius.

LITERATŪRA

Akelaitis G. 2005: Konstrukcijos su *atžvilgiu*, *požiūriu* administracinėje kalboje. – *Kalbos kultūra* 78, 67–76.

Ambrazas V. 2006: *Lietuvių kalbos istorinė sintaksė*, Vilnius: Lietuvių kalbos institutas.

DLKG 2006: *Dabartinės lietuvių kalbos gramatika*, Vilnius: Mokslo ir enciklopedijų leidybos institutas.

DŽ₆ 2008 – *Dabartinės lietuvių kalbos žodynas*, Vilnius: Lietuvių kalbos instituto leidykla.

Endzelīns J. III-2: *Darbu izlase* 3, 2 daļa, 1980, Rīga: Zinātne.

Jablonskis J. 1957: *Raštai* 1, Vilnius: Valst. polit. ir moksl. lit. 1-kl.

LVG 2013: *Latviešu valodas gramatika*. Autori: Ilze Auziņa, Ieva Breņķe, Juris Grigorjevs u. c. Rīga: LU Latviešu valodas institūts.

Lokmane I. 2002: Datīvs latviešu valodas sintaktiskajā sistēmā. – *Linguistica Lettica* 10. Rīga: LU Latviešu valodas institūts, 151–161.

Klimavičius J. 1993: Kada tinka *vardaņ*, o kada ne. – *Gimtasis žodis* 4, 20–21.

Kniūkšta P. 1983: Tarinio įnagininko bėdos. – *Kalbos kultūra* 45, 30–38.

KP S1: *Kalbos patarimai*. Kn. 2. *Sintaksė: 1. Linksnių vartojimas*. Sud. Rita Miliūnaitė, teksto aut. Vitas Labutis, Aldonas Pupkis ir Jonas Šukys. Vilnius: Mokslo ir enciklopedijų leidybos institutas, 2009.

KP S2: *Kalbos patarimai*. Kn. 2. *Sintaksė: 2. Įvairūs dalykai*. Sud. Rita Miliūnaitė, teksto aut. Vitas Labutis ir Aldonas Pupkis. Vilnius: Mokslo ir enciklopedijų leidybos institutas, 2009.

Rasimavičius A. 1972: Dėl dvejybinių linksnių vartojimo. – *Mūsų kalba* 3, 3–5.

Sirtautas V., Grenda Č. 1988: *Lietuvių kalbos sintaksė*, Vilnius: Mokslo.

Šukys J. 1998: Lietuvių kalbos linksniai ir prielinksniai: vartoseną ir normos, Kaunas: Šviesa.

Šukys J. 2001: *Lietuvių kalba* 11 klasei, Kaunas: Šviesa.

Tolutienė B. 1967: Dvejetainis galininkas. – *Kalbos kultūra* 13, 48–50.

Gauta 2015 11 09

Priimta 2016 01 22

COMMON SYNTAX MISTAKES IN GRADUATES' ESSAYS OF SOUTH HIGHLANDERS

Summary

This article discusses common syntax mistakes found in the essays written by graduates during the Lithuanian Language and Literature Exam 2014. The data was obtained from 104 essays of South Highlanders (Alytus county), and further study should show whether there are any regional differences in the use of these phenomena.

Syntax mistakes prevailing in the graduates' essays are case use mistakes (about 60 %). A common mistake which has been described since Jonas Jablonskis' times is the use of not Lithuanian (Slavic) state instrumental case instead of double declension. In modern Lithuanian, use of these structures are not sound. Perhaps they appeared not only due to the impact of the Slavic languages but also for the analogy with nouns. The most problematic verbs which were mostly accompanied by a number of non-normative state expression cases are *būti, išlikti, jaustis, laikyti, (pa)daryti, tapti (be, remain, feel, keep, do, and become)*. Hence, it is necessary to look for the causes of such use, as well as effective methods to observe norms.

Other category of relevant mistakes is use of verb forms, such as participles (about 18 %). Perhaps major syntax mistakes are made while using participles when a single character performs both major and minor roles in personal sentences.

The third group of syntax mistakes contains use of prepositions and postpositions (about 11 %). Prepositions which are used most incorrectly are *pas, prieš, virš (about, at, before, over)*. The most abundant are the cases of incorrect use of postpositions *dėka, (su) pagalba (thanks (to), (with the) help (of))*.

When writing essays, fewer mistakes are made while joining sentences or clauses (about 9 %).

KEYWORDS: syntax mistakes, cases, prepositions, postpositions, participants, verbal adverbs, participles, joining sentences.

SOLVITA LABANAUSKIENĖ
Lietuvių kalbos institutas
Petro Vileišio g. 5, LT-10308 Vilnius
solvita.labanauskiene@lki.lt